

A fogyasztói preferenciák

Definíció

➤ A fogyasztó a felkínált két kosárból azt **preferálja** (részesíti előnyben), amelyiket **egyértelműen** kiválasztja.

➤ A fogyasztó a két kosarat **közömbösnek** ítéli, ha véletlenszerűen bármelyiket választja közülük

A fogyasztói preferenciák

Szimbolikusan

Ha A kosarat preferálja a B-vel szemben:

$$A \succ B$$

Ha az A kosár közömbös a B-vel:

$$A \sim B$$

A fogyasztói preferenciák

A „játékszabályok”

P1 (Teljesség) A fogyasztó két kosár közül az egyiket preferálja, vagy a két kosár közömbös számára

P2 (Reflexivitás) A fogyasztó két egyforma kosarat közömbösnek tart, vagy ami ugyanaz, minden kosár közömbös saját magával

P3 (Tranzitivitás) Ha a fogyasztó egy kosarat preferál egy másikkal szemben, azt viszont preferálja egy harmadikkal szemben, akkor az elsőt preferálja a harmadikkal szemben

A fogyasztói preferenciák

Szimbolikusan

P1

$\forall A, B$ vagy $A \succ B$, vagy $A \prec B$, vagy $A \sim B$

P2

$\forall A, B$ ha $A = B$, akkor $A \sim B$ illetve

$\forall A A \sim A$

P3

$\forall A, B, C$ ha $A \succ B$ és $B \succ C$ akkor $A \succ C$

A fogyasztói preferenciák

Tranzitivitási tételek

$\forall A, B, C$ ha $A \succ B$ és $B \sim C$ akkor $A \succ C$

$\forall A, B, C$ ha $A \sim B$ és $B \succ C$ akkor $A \succ C$

$\forall A, B, C$ ha $A \sim B$ és $B \sim C$ akkor $A \sim C$

A fogyasztói preferenciák

A „játékszabályok” folytatása

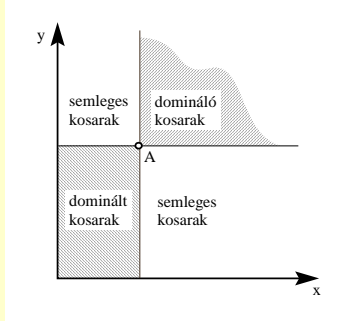
Definíció Az egyik kosár **dominálja** a másikat, ha benne minden áruféleségből legalább annyi van, mint a másikban, de legalább egy féléből több

AdB ha $A=[a_i]$, $B=[b_i]$ és $\forall i a_i \geq b_i$ de $\exists i a_i > b_i$

P4 (A dominancia elve) A fogyasztó a domináló kosarat preferálja a dominálttal szemben

$\forall A, B$ ha AdB akkor $A \succ B$

A fogyasztói preferenciák

A fogyasztói preferenciák

A „játékszabályok” folytatása

Definíció C kosár A és B kosár nem triviális súlyozott átlaga, vagy konvex lineáris kombinációja, ha

$$C = \alpha A + (1 - \alpha) B \text{ azaz}$$

$$\forall i \ c_i = \alpha a_i + (1 - \alpha) b_i \ (0 < \alpha < 1)$$

P4 (Az átlag preferálásának elve) A fogyasztó két közömbös kosár bármelyikével szemben preferálja a nem triviális súlyozott átlagukat

$\forall A, B \ \forall \alpha \in (0, 1)$ ha $A \sim B$ akkor $\alpha A + (1 - \alpha) B \succ A, B$

A közömbösségi térkép

Definíció

A fogyasztói kosarak azon halmazát, amely nem üres (legalább egy kosarat tartalmaz) és tartalmazza a valamely A elemével közömbös valamennyi fogyasztói kosarat, (az A elemmel reprezentált, az A elemhez tartozó) **közömbösségi halmaznak** nevezzük.

A közömbösségi térkép

Tétel (a lefedésről)

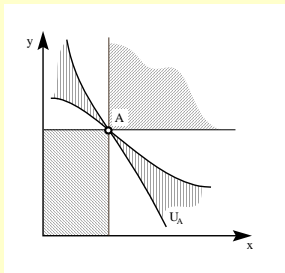
Minden fogyasztói kosár benne van valamilyen közömbösségi halmazban

Tétel (az osztályokról)

Egy fogyasztói kosár csak pontosan egy közömbösségi halmaznak lehet az eleme

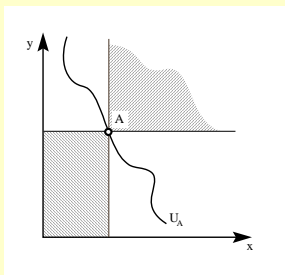
A közömbösségi térkép

A közömbösségi halmaz

A közömbösségi térkép

A közömbösségi halmaz – közömbösségi görbe

A közömbösségi térkép geometriája

Segédttétel.

Egy sugáron (az origóból húzott félegyenesen) a sugár meredekségétől függetlenül bármely két pont (a sugáron levő fogyasztói kosár) közül az origótól távolabb levő dominálja az origóhoz közelebb esőt.

A közömbösségi térkép geometriája

Tétel (a negatív meredekségről)

A közömbösségi görbék negatív meredekségűek.

Tétel (a konvexitásról)

A közömbösségi görbék az origóra nézve konvexek, azaz bármely két pontjukat összekötő szakasz teljes egészében az origóval átellenes oldalon fekszik.

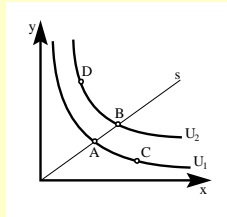
Tétel (a folytonosan sűrű térről)

A terméktérben a közömbösségi görbék folytonosan sűrűn helyezkednek el, azaz minden két különböző közömbösségi görbe között van egy harmadik, amely mindkettőtől különbözik.

A közömbösségi térkép geometriája

Tétel (a preferáltabb közömbösségi görbékről)

Két közömbösségi görbe közül az origótól távolabbi bármelyik fogyasztói kosara preferáltabb az origóhoz közelebb eső mindegyik kosaránál.

$B \succ A$ (segédttétel)
 $A \sim C$ és $D \sim B$ tehát
 $D \sim B \succ A \sim C$ azaz
 $D \succ C$ (tranzitivitási tételek)
röviden $U_2 \succ U_1$

A helyettesítés és a helyettesítési határráta

Definíció (helyettesítés)

Egy struktúrában akkor beszélünk helyettesítésről, ha miközben egyes szerkezeti tulajdonságai megváltoznak, ugyanakkor lényegi, meghatározó tulajdonságai változatlanok maradnak.

Közömbös helyettesítés

Helyettesítési ráta és a helyettesítés határrátája

$$RS_{xy} = \left| \frac{\Delta y}{\Delta x} \right| \quad MRS_{xy} = \lim_{\Delta x \rightarrow 0} \left| \frac{\Delta y}{\Delta x} \right| = \left| \frac{dy}{dx} \right|$$

A helyettesítés és a helyettesítési határráta

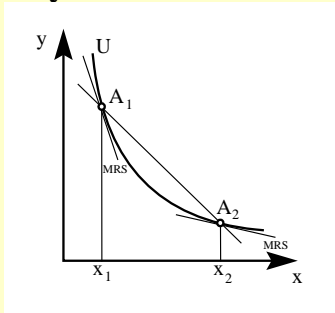
Tétel

(a csökkenő helyettesítési határrátáról)

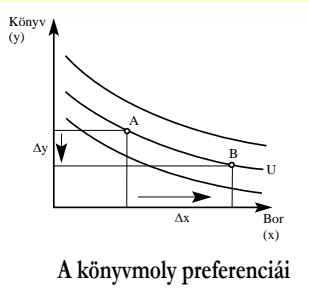
A közömbösségi görbe mentén bármely termék mennyiségének növekedésével az adott termék más termékre való helyettesítésének határrátája csökken

$$\forall x_1, x_2 \text{ ha } x_1 < x_2 \text{ akkor} \\ MRS_{xy}(x_1) > MRS_{xy}(x_2)$$

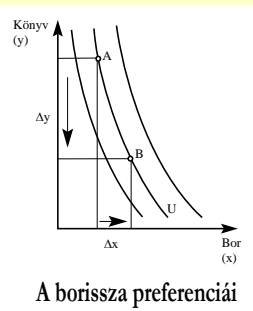
A helyettesítés és a helyettesítési határráta

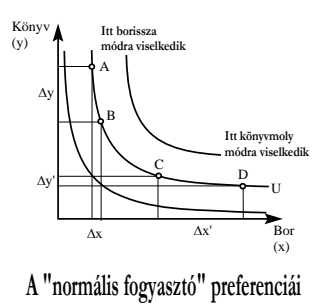
A helyettesítés és a helyettesítési határráta

A helyettesítés és a helyettesítési határráta

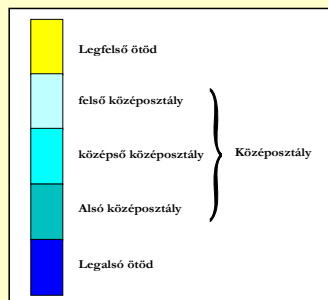
A helyettesítés és a helyettesítési határráta

Háztartás-statisztikai kitérő

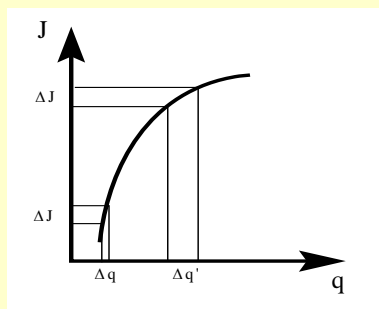
Jövedelemstatisztika

Háztartás panel

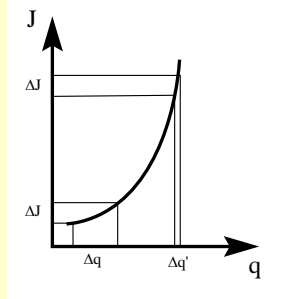
ENGEL GÖRBE

➤ Luxus javak

ENGEL GÖRBE

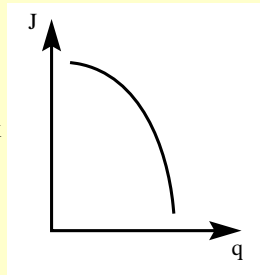
➤ Létszükségleti cikkek

ENGEL GÖRBE

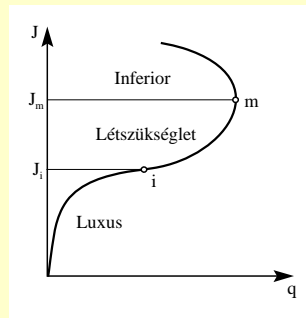
Robert Giffen

➤ Inferior (alárendelt) javak

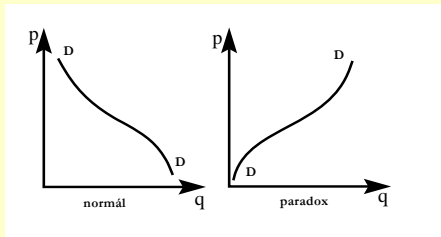
ENGEL GÖRBE

➤ Teljes Engel görbe

Ár-statisztika

- Normál javak Stabil, jól meghatározott rezervációs ár
- Paradox árhatások Megzavart rezervációs árképzés

Ár-statisztika

Normál javak egymásra hatása

- Helyettesítő termékek
- Kiegészítő termékek

Kereszt-árrugalmasság: $\varepsilon_y(p_x) = \frac{\partial q_y}{\partial p_x} \cdot \frac{q_y}{p_x}$

Ár-statisztika

Normál javak egymásra hatása

- Helyettesítő termékek
- Kiegészítő termékek

Kereszt-árrugalmasság: $\varepsilon_y(p_x) = \frac{\partial q_y}{\partial p_x} \cdot \frac{q_y}{p_x}$

$$\varepsilon_y(p_x) > 0$$

Ár-statisztika

Normál javak egymásra hatása

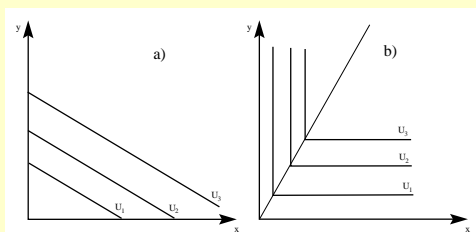
- Helyettesítő termékek
- Kiegészítő termékek

Kereszt-árrugalmasság: $\varepsilon_y(p_x) = \frac{\partial q_y}{\partial p_x} \cdot \frac{q_y}{p_x}$

$$\varepsilon_y(p_x) < 0$$

Ár-statisztika

Normál javak egymásra hatása Speciális esetek

Tökéletesen helyettesítő termékek

Tökéletesen kiegészítő, egymást nem helyettesítő termékek

Ár-statisztika

Paradox árhatások:

- A. Empirikusan megfigyelhető hatások
- Spekulációs hatás
 - Sznob hatás
 - Veblen vagy minőség hatás

ANTICIPÁCIÓ

Ár-statisztika

Paradox árhatások:

A. Empirikusan megfigyelhető hatások

➤ **Spekulációs hatás**

➤ Sznob hatás

➤ Minőség hatás

❖ *Áremelkedéskor jelentkezik*

❖ *Az áremelkedés (infláció) és az áru jól tárolhatóságának anticipálása*

❖ *A középosztályra jellemző*

Ár-statisztika

Paradox árhatások:

A. Empirikusan megfigyelhető hatások

➤ Spekulációs hatás

➤ **Sznob hatás**

➤ Minőség hatás

❖ *Árcsökkenéskor jelentkezik*

❖ *Az áru státusz-szimbólumként való anticipálása*

❖ *A legfelső ötödre és a felső középosztályra jellemző*

Ár-statisztika

Paradox árhatások:

A. Empirikusan megfigyelhető hatások

➤ Spekulációs hatás

➤ Sznob hatás

➤ **Minőség hatás**

❖ *Minden árváltozáskor jelentkezik*

❖ *A tökéletes verseny (jólinformáltság) anticipálása*

❖ *Mindenkire jellemző*

Ár-statisztika

Paradox árhatások:

B. Giffen hatás (Inferior v. Giffen javak)

- Nő a Giffen-jószág ára
- Nő az árszínvonal
- Csökken a (reál)jövedelem
- Nő a Giffen-jószág fogyasztása

LOGIKUS, DE NEM MEGFIGYELHETŐ!

Giffen-paradoxon

Köszönöm a figyelmüket
